

AVFALLSPLAN 2024 - 2030

FÖR LYSEKILS, MUNKEDALS, SOTENÄS OCH
TANUMS KOMMUNER

Samrådsversion

2023-12-18

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Bakgrund.....	4
1.3	Målgrupp	4
1.4	Metod	4
2	Avfallsplanens koppling till miljö- och hållbarhetsmål.....	5
2.1	Agenda 2030 och de globala målen.....	5
2.2	EU:s avfallspaket och handlingsplan för cirkulär ekonomi	6
2.3	Nationella mål	7
2.4	Regionala planer och program	7
2.5	Kommunala planer och program.....	7
3	Fokusområden och mål	8
3.1	Övergripande mål för samverkan, utbildning och kommunikation.....	8
3.2	Fokusområde: Cirkulära flöden – förebygga och återbruka	8
3.3	Fokusområde: Nedskräpning.....	9
3.4	Fokusområde: Hantering av avfall, tillgänglighet och service	10

Bilagor:

Bilaga I: Genomförande och styrning

Bilaga II: Styrmedel

Bilaga III: Nulägesbeskrivning

Bilaga IV: Nedlagda deponier

Bilaga V: Uppföljning av tidigare avfallsplan

Bilaga VI: Framtidsprognos

Bilaga VII: Miljöbedömning

Övriga dokument:

Åtgärdsprogram med prioriterade aktiviteter

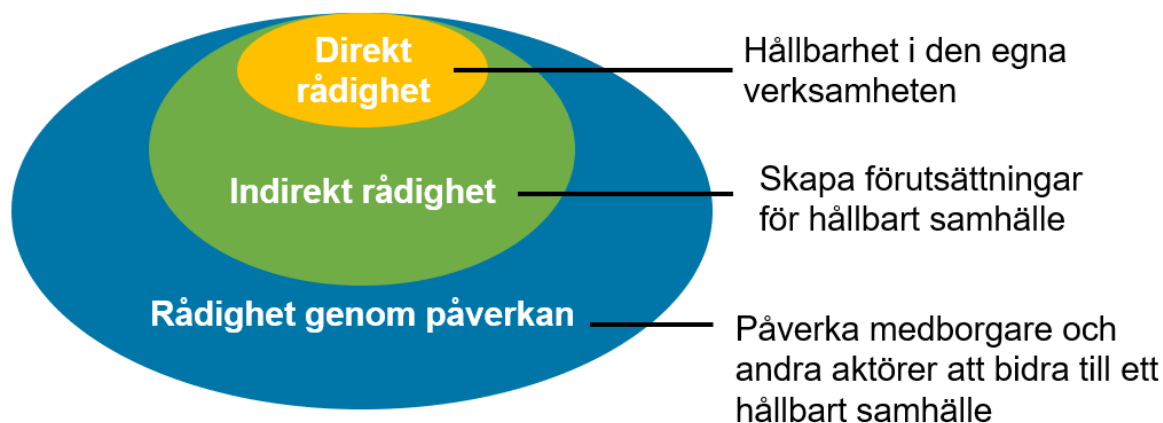
1 Inledning

Denna avfallsplan ska blicka framåt och leda arbetet mot ett samhälle där vi ser resursflöden som cirkulära, där eventuella avfall tas om hand så att de gör nytta och där hänsyn tas till framtida generationers väl. Alla kommuner ska ha en uppdaterad avfallsplan där det tydligt framgår hur man förebygger, hanterar avfall och arbetar mot nedskräpning.

För avfallsplaner finns det tydliga krav i lagstiftning både i Miljöbalken och i naturvårdsverkets föreskrifter. Dessa styr innehåll och utformning till viss del, i övrigt är det upp till kommunen att utforma avfallsplanen.

Denna avfallsplan är framtagen av det gemensamägda avfallsbolaget Rambo AB tillsammans med ägarkommunerna Lysekils, Munkedals Sotenäs och Tanums kommun. Detta är ett sätt för ägarkommunerna att bidra till de nationella, regionala och lokala miljö- och klimatmålen.

Dokumentet vägleder, styr och tydliggör mål och åtgärder i frågor där kommunen har rådighet i olika grad. I Figur 1 ser man de olika nivåerna av rådighet beskrivas.

FIGUR 1 KOMMUNENS RÅDIGHET KAN DELAS IN I TRE KATEGORIER: DIREKT RÅDIGHET, INDIREKT RÅDIGHET OCH RÅDIGHET PÅ OMVÄGAR ELLER GENOM PÅVERKAN

1.1 Syfte

Det övergripande syftet med Lysekils, Munkedals, Sotenäs och Tanums nya avfallsplan är att skapa en hållbar resursanvändning där avfall förebyggs, material och produkter stannar längre i kretsloppet och det avfall som ändå uppstår ses som en resurs och omhändertas på rätt sätt.

Syftet med avfallsplanen är att förebygga avfall, öka återanvändningen och materialåtervinningen samt minska avfallets miljö- och klimatpåverkan genom att:

- ange mål och åtgärder
- ge en samlad bild av den nuvarande avfallshanteringen

- bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen och de globala målen enligt Agenda 2030 och inom avfallsområdet uppfylls
- långsiktigt styra avfallshanteringen så att den bidrar till ett hållbart och cirkulärt samhälle

Avfallsplanen är ett verktyg för att möta samhällets krav inom området.

1.2 Bakgrund

Avfallshanteringen är en viktig del av samhället och påverkar infrastruktur, människors hälsa samt miljön. Avfallsplanen är ett kommunalt styrdokument som påverkar och påverkas av andra kommunala planer och program.

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner ska avfallsplanens mål och åtgärder utgå från de nationella miljö kvalitetsmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer. Det ställs också krav på att en avfallsplan ska innehålla mål och åtgärder för att begränsa och åtgärda nedskräpning, samt att det av planen ska framgå vilka styrmedel som avses användas för att nå avfallsplanens mål samt vilka åtgärder som ska genomföras.

Denna avfallsplan ersätter den tidigare avfallsplan som gäller för Lysekils, Munkedals, Sotenäs och Tanums kommuner. Kommunerna Lysekil, Munkedal, Sotenäs och Tanum har ett samarbete inom avfallshanteringen genom det gemensamt ägda renhållningsbolaget Rambo AB.

1.3 Målgrupp

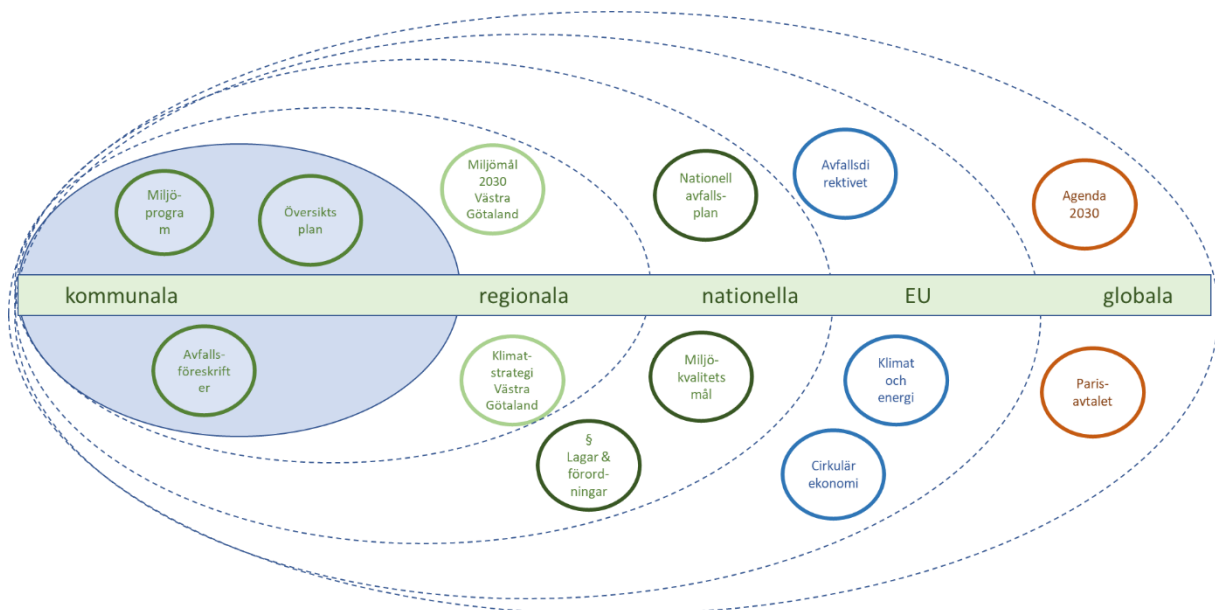
Avfallsplanen berör alla som bor eller är verksamma i Lysekil, Munkedal, Sotenäs och Tanums kommuner – det vill säga både kommunala förvaltningar med bolag och kommunens invånare, företag samt föreningar/organisationer. Avfallsplanen riktar sig dock främst till politiker och tjänstepersoner i den kommunala verksamheten. De har ett stort ansvar att föregå med gott exempel, vara föregångare samt att samarbeta med olika aktörer. För att nå målen kommer det att krävas engagemang och att alla bidrar utifrån sina förutsättningar. I avfallsplanen hittas inspiration om vilka sätt det går att bidra med. Det är tillsammans som målen nås.

1.4 Metod

Arbetet med avfallsplanen har projektletts av Rambo AB och tillsammans med miljöstrategier från de fyra ägarkommunerna. De har bildat en projektgrupp som tagit fram avfallsplanen.

För att få inspel och synpunkter från berörda parter såsom politiken, och kommunernas olika förvaltningar har workshops genomförts. Arbetet med workshops har lett fram till de fokusområden, mål och åtgärder som idag finns i avfallsplanen.

2 Avfallsplanens koppling till miljö- och hållbarhetsmål

FIGUR 2 LOKALA, REGIONALA, NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL, LAGAR M.M. SOM BERÖR AVFALLSPLANENS MÅLOMRÅDEN.

2.1 Agenda 2030 och de globala målen

De globala målen är en del av Agenda 2030, en överenskommelse mellan FN:s medlemsländer som syftar till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa, samt att lösa klimatkrisen.

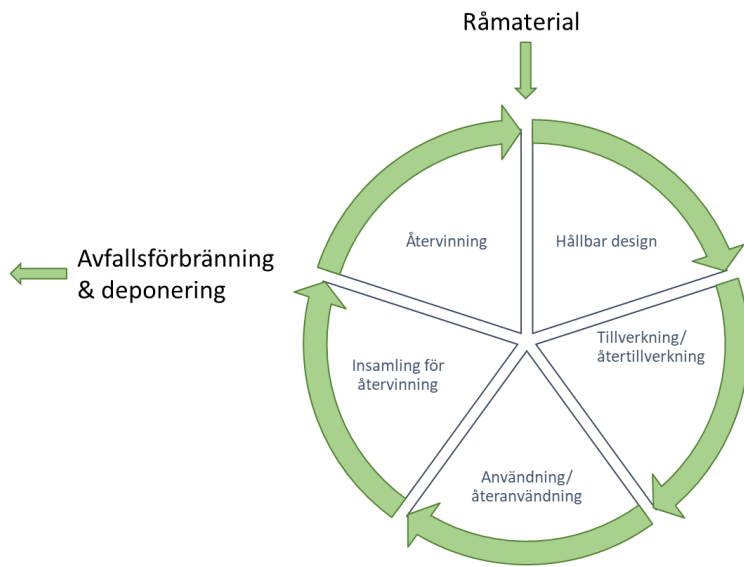
På en övergripande nivå kopplar avfallsplanens mål till flera av de globala målen.

FIGUR 3 DE GLOBALA MÅLEN SOM AVFALLSPLANEN HAR KOPPLING TILL

2.2 EU:s avfallspaket och handlingsplan för cirkulär ekonomi

På EU-nivå finns kopplingar till EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi och avfallspaketet, där bland annat avfallsdirektivet ingår. Handlingsplanen för cirkulär ekonomi innehåller initiativ för att påverka produkters hela livscykel, från produktion och design till avfall, återbruk och återvinning. Förutom avfallsdirektivet omfattar avfallspaketet direktiv om förpackningar och förpackningsavfall, deponering av avfall, el-avfall, batterier, uttjänta fordon, textil med mera.

FIGUR 3 ÖVERGÅNG FRÅN LINJÄR TILL CIRKULÄR EKONOMI

FIGUR 4 EU:S AVFALLSTRAPPAN, ELLER "AVFALLSHIERARKIN", ÄR EU-DIREKTIV SOM ÄR ANTAGET I DEN SVENSKA MILJÖBALKEN OCH STYR HUR VÅRT AVFALL SKA TAS OM HAND

2.3 Nationella mål

På nationell nivå kopplar avfallsplanens mål till de nationella miljökvalitetsmålen och då i första hand till Giftfri miljö, God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan och Generationsmålet. Hav i balans och levande kust och skärgård påverkas också.

Sveriges avfallsplan och det förebyggande programmet "Att göra mer med mindre" beskriver avfallsarbetets inriktning, men innehåller inga specificerade mål.

FIGUR 5 DE NATIONELLA MÅLEN SOM AVFALLSPLENEN HAR KOPPLING TILL, GIFTFRI MILJÖ, GOD BEBYGGD MILJÖ, BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN, GENERATIONSMÅLET OCH HAV I BALANS OCH LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD.

2.4 Regionala planer och program

Regionala planer och program av relevans för avfallsplanen:

- Klimat 2030 Västra Götaland ställer om
- regionala miljömål Västra Götaland

2.5 Kommunal planer och program

Kommunal styrdokument av relevans för avfallsplanen:

- översiktsplaner
- renhållningsföreskrifter
- miljörelaterade styrdokument

3 Fokusområden och mål

I avfallsplanen finns tre fokusområden med tillhörande mål och åtgärder

För tidsatta mål där inget annat anges är referensåret 2022 och avslutningsåret 2030. Denna tidsram är central för att fastställa och utvärdera mål och framsteg inom olika områden.

Avstämning/uppföljning av målen ska göras årligen för att kunna bedöma om det finns behov av ytterligare åtgärder. Prioriterade åtgärder och uppföljning finns angivet i tillhörande Åtgärdsprogram med prioriterade åtgärder.

För att målen ska kunna uppnås ska tillräckliga ekonomiska och andra nödvändiga resurser avsättas.

3.1 Övergripande mål för samverkan, utbildning och kommunikation

Vid framtagande av planen har ett starkt önskemål varit att samarbeta över kommungränserna. Därför har utöver de tre fokusområdena övergripande mål tagits fram för hur det gemensamma arbetet med avfallsplanen mellan kommunerna ska bedrivas.

Mål	
Ö.1	Samverkan ska vara en självklar och naturlig del i arbetet mellan och inom kommunerna, kommunala verksamheter och helägda kommunala bolag
Ö.2	Kommunerna, de kommunala verksamheterna och helägda kommunala bolag ska ha en gemensam förståelse och målbild för arbetet med avfallsplanen.

3.2 Fokusområde: Cirkulära flöden – förebygga och återbruka

Att skapa cirkulära flöden av material och resurser är en effektiv strategi för att minska miljö- och klimatpåverkan. Genom att betrakta avfall som en resurs, som kan återanvändas och återvinnas, kan vi bidra till en mer hållbar och resurseffektiv framtid.

Att förebygga avfall är den viktigaste åtgärden inom detta område. Det kan handla om att hyra eller dela produkter i stället för att köpa nya, förebygga uppkomst av matsvinn, eller att byta ut engångsprodukter till flergångsprodukter som kan cirkuleras genom exempelvis tvätt eller disk.

Återanvändning och återbruk är en annan viktig del i det cirkulära flödet. Att förlänga livet på exempelvis möbler eller elektronik, genom att reparera eller uppgradera att produkten, minskar avfallsmängderna och behovet av att producera nya varor.

Återvinning spelar också en stor roll genom att omvandla använda material till nya produkter. Behovet av att utvinna nya råvaror minskas genom att samla in och återvinna papper, glas, metall, plast med mera vilket sparar energi och resurser.

Förutom att cirkulära flöden minskar miljö- och klimatpåverkan så skapas också ekonomiska möjligheter genom jobbtillfällen inom återvinnings- och återanvändningssektorn. Dessutom stimuleras innovation och utveckling av nya teknologier.

Under 2022 samlades 529 kg kommunalt avfall in per person in i kommunerna, inkluderat grovavfall. Av detta utgjorde det cirkulära flödet 35 procent där en knapp fjärdedel av det kommunala avfallet, 24 procent, materialåtervanns och 11 procent var matavfall som rötades till biogas. Den största delen, ca 65 procent, används för energiåtervinning, dvs förbränning där energin tas till vara i form av el och värme. Endast en liten del, ca 0,1 procent, av det kommunala avfallet deponerades.

Målen bidrar till de nationella miljömålen "god bebyggd miljö", "begränsad klimatpåverkan", "giftfri miljö" och "ett rikt odlingslandskap" genom att öka kommunalt avfall som materialåtervinns och förbereds för återbruk samt genom att minska matsvinnet.

Mål (Allmänhet)	
C.1	Matsvinnet i hushållen ska halveras och restavfallet ska minska med 30 procent
C.2	Öka mängden insamlad elektronik för återvinning
C.3	Öka mängden material som samlas in för återbruk

Mål (Kommunala verksamheter)	
C.4	Minska restavfallet från kommunala verksamheter och bolag.
C.5	Minska matsvinnet i kommunala verksamheter i linje med "Klimat 2030, Västra Götaland ställer om"
C.6	Öka de cirkulära flödena i de kommunala verksamheterna och helägda bolag

3.3 Fokusområde: Nedskräpning

Sverige står inför en utmaning med omfattande nedskräpning i städer, där fimpar utgör det vanligaste skräpet, följt av snus och andra tobaksrelaterade produkter. En nationell skräpmätning från sommaren 2023 visar att tobaksrelaterat skräp står för 66 procent av allt skräp, med fimpar ensamma ansvariga för 48 procent. (*Håll Sverige rent*, <https://hsr.se/artiklar/nationell-skrapmatning-2023>) Nedskräpning är dock inte bara en avfallshanteringsfråga; det påverkar även samhällsutveckling och kan skapa en känsla av otrygghet. Målen bidrar till de nationella miljömålen "hav i balans och levande kust och skärgård" och "god bebyggd miljö".

Bohuslän och Bohuskusten har länge varit särskilt utsatt för skräp från havet och får ta emot flera hundra ton skräp årligen. Varje timme spolas ungefär fem badkar skräp upp längs Bohuskusten. (*Håll Bohuslän rent*, <https://www.vastsverige.com/bohuslan/hall-bohuslan-rent/>)

Mål (Allmänhet)	
N.1	Nedskräpningen ska minska på land och i marin miljö

N.2	Engagemang och kunskap kring nedskräpning ska öka hos invånare och det lokala närings- och föreningslivet.
N.3	Möjligheten till sortering av avfall på allmän plats ska öka

Mål (Kommunala verksamheter)	
N.4	Möjligheten till sortering av avfall ska finnas i kommunala verksamheters utemiljöer
N.5	Kommunernas kustlinje och naturområden på land ska vara fria från skräp och mikroplaster

3.4 Fokusområde: Hantering av avfall, tillgänglighet och service

Effektiv avfallshantering bör vara anpassad till både avfallslämnare och avfallshämtare. Det innebär välplanerade avfallslösningar för enkel källsortering och en säker arbetsmiljö för avfallshämtare och avfallslämnare. Målet är att minimera miljöpåverkan och främja effektiva och miljövänliga och fossilfria transporter.

Bostadsnära insamling förpackningar, returpapper och matavfall införs 2024 för att underlätta avfallssortering för invånarna och öka materialåtervinningen. God avfallshantering innebär även enkel hantering av grovavfall, trädgårdsavfall och farligt avfall, stödd av en fungerande kundservice och tillgänglig information.

Målen bidrar till de nationella miljömålen "god bebyggd miljö", "begränsad klimatpåverkan", "giftfri miljö" genom att sträva efter en effektiv, enkel och säker avfallshantering och minska användningen av fossila bränslen.

Mål (Allmänhet)	
H.1	Minst 90 procent av användarna ska vara nöjda med avfallshanteringen
H.2	Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inkl. biologisk behandling, ska öka till 60 procent
H.3	Mängden felsorterat farligt avfall ska minska.
H.4	Avfallsinsamlingen ska ske med fossilfri fordonsflotta
H.5	Alla som hanterar avfall ska ha en god arbetsmiljö och känna sig trygga. Med bibehållen kvalitet på tjänsten

Mål (Kommunala verksamheter)	
H.6	Öka källsorteringen i alla kommunala verksamhetslokaler och bolag
H.7	Alla som hanterar avfall ska ha en god arbetsmiljö och känna sig trygga.